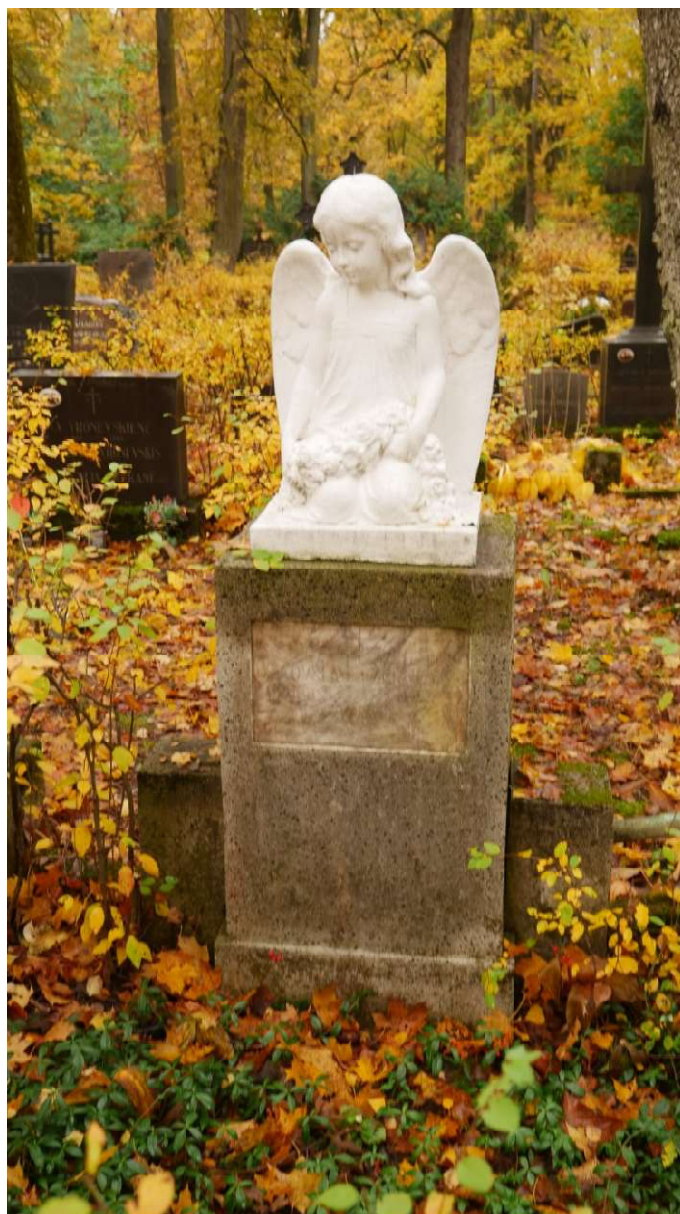


**PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH
NAGROBKA WŁADYSŁAWA CZERNIEWSKIEGO
Z CMENTARZA ŚWIĘTEGO MICHAŁA W RYDZE, ŁOTWA**



Autor opracowania: mgr Witold Butkiewicz;

listopad- grudzień 2020

SPIS TREŚCI

1. WSTĘP	s. 2
2. OPIS INWENTARYZACYJNY	s. 3
3. KRÓTKA HISTORIA OBIEKTU	s. 4
4. BUDOWA TECHNOLOGICZNA	s. 4
5. STAN ZACHOWANIA I PRZYCZYNY ZNISZCZEŃ	s. 4
6. WNIOSKI I ZAŁOŻENIA KONSERWATORSKIE	s. 5
7. PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH	s. 6
8. DOKUMENTACJA FOTOGRAFICZNA	s. 7
9. WYCENA PRAC KONSERWATORSKICH	s. 20

WSTĘP

Niniejsze opracowanie wykonano na zlecenie Narodowego Instytutu Polskiego Dziedzictwa Kulturowego za Granicą „Polonika”, z siedzibą w Warszawie przy ul. Antoniego Józefa Madalińskiego 101, 02-549 Warszawa.

Praca dotyczy nagrobka Władysława Czerwieńskiego (1884-1957) z cmentarza św. Michała w Rydze Łotwa.

Opracowanie wykonano w oparciu o wizję lokalną, literaturę przedmiotu oraz o cennik „Zasady wynagradzania artystów plastyków konserwatorów-restauratorów dóbr kultury” zamieszczony przez Ogólnopolską Radę Konserwatorów Dzieł Sztuki w Biuletynie Informacyjnym Konserwatorów Dzieł Sztuki vol. 12 nr 1, 2001 r.

OPIS INWENTARYZACYJNY

Opracowanie dotyczy pomnika nagrobnego Władysława Czerwińskiego z cmentarza rzymskokatolickiego św. Michała (łot. Miķeļa kapsēta) położonego przy ulicy Gaujas w Rydze, na Łotwie. Obiekt znajduje się w kwaterze w 34.

Pomnik nagrobny typu architektoniczno-rzeźbiarskiego przedstawia rzeźbę anioła na postumencie. Obiekt wykonany został w sztucznym kamieniu. Ogólne wymiary nagrobka: max wys.140cm, max szer.61cm, max gł.50 cm.

Kłęcząca postać anioła o rysach małej dziewczynki trzyma na kolanach wieniec róż. Pogrążona w zadumie istota spogląda w dół. Anioł ma na sobie skromną sukieneczkę na ramiączkach. Kompozycja rzeźby statyczna zwrócona lekko w lewą stronę.

Cokół w formie prostopadłościanu, umieszczony na niskim stopniu. Na frontowej ścianie cokołu w prostokątnej płycinie umieszczona jest inskrypcja:

Š†P/

WLADYSLAW CZERWNIIEWSKI/

UR.1884. - UM.1957.//.

Napis wykuty, rodzaj pisma- blokowe.

Pole grobowe otoczone ogrodzeniem, wspólnym z sąsiadującym nagrobkiem. Płot w formie prostopadłościennych słupków wykonanych w sztucznym kamieniu połączonych ze sobą metalową rurką. Na elementach kamiennych sąsiadujących z cokołem widoczne od góry ślady najprawdopodobniej po elemencie dekoracyjnym.

KRÓTKA HISTORIA OBIEKTU

Cmentarz został utworzony 21 grudnia 1879 na terenie lasu Schreienbush. 26 sierpnia 1882 proboszcz parafii Matki Bożej Bolesnej w Rydze ks. Karol Marcinkiewicz dokonał uroczystego poświęcenia nekropolii.

Pomnik nagrobny Władysława Czerwniewskiego powstał po roku 1957.

BUDOWA TECHNOLOGICZNA

Obiekt składa się z bloków wykonanych w lastryko oraz rzeźby odlanej w zaprawie mineralnej.

Cokół został odlany z prostopadłościennej czworobocznej formy, do której wlano odpowiednio dobarwianą mieszaninę wody, cementu i kruszywa. Forma została tak skonstruowana, by u podnóża trzonu utworzyła się imitacja podstawy. Tablica inskrypcyjna również wykonana została w sztucznym kamieniu. Do bocznych ścian postumentu przylegają dwa słupy z lastryko będące elementami ogrodzenia. Wykonane zostały w sposób analogiczny do cokołu.

STAN ZACHOWANIA I PRZYCZYNY ZNISZCZEŃ

Pomnik nagrobny jest stabilny konstrukcyjnie. Ogólny stan zachowania można określić, jako niezły.

Powierzchnia anioła pokryta jest szczelnie warstwą farby malarskiej – prawdopodobnie olejnej (ogląd makroskopowy), co uniemożliwia pełną analizę stanu zachowania rzeźby.

Obiekt znajdujący się w ekspozycji zewnętrznej poddawany był bezpośredniemu działaniu niszczących czynników atmosferycznych związanych z klimatem jak również zanieczyszczeń atmosferycznych, charakterystycznych dla aglomeracji miejskich. Zwiększone zawilgocenie obiektu, powstałe na skutek działania wody, mgieł itp., potęgowane przez niską roślinność w bezpośrednim otoczeniu pomnika sprzyjało rozwojowi mikroorganizmów, mchów i porostów.

Technika i technologia wykonania obiektu pozwoliła zachować jego pierwotny charakter. Destrukcji prawdopodobnie mechanicznej uległy elementy dekoracyjne wieńczące słupki ogrodzenia bezpośrednio sąsiadujące z obiektem. Metalowe rurki

łączące słupki ogrodzenia pod wpływem wilgoci ulegały korozji i zwiększając swoją objętość doprowadziły do rozsądzenia poszczególnych słupków.

WNIOSKI I ZAŁOŻENIA KONSERWATORSKIE

Prowadzone działania powinny mieć na celu częściowe przywrócenie pierwotnego wyglądu pomnika nagrobnego przy zachowaniu oryginalnej substancji zabytkowej tak by nie naruszać autentyczności obiektu.

Przed przystąpieniem do prac należy zrobić odkrywkową sondę na powierzchni rzeźby by sprawdzić czy była ona pierwotnie malowana. W razie konieczności pobrać próbki warstwy malarskiej w celu określenia jej składu.

W ramach prac konserwatorskich należy wyeliminować czynniki destrukcyjnie wpływające na obiekt (tj. nawarstwienia chemiczne, biologiczne). Zaleca się również usunięcie warstwy farby malarskiej z powierzchni anioła, która prowadzi do osłabienia substancji zabytkowej..

Po usunięciu nawarstwień chemicznych oraz biologicznych oraz szlichty z powierzchni tablicy należy ocenić stan napisów, w razie konieczności uczynić litery poprzez pogłębienie.

PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH

1. Przed przystąpieniem do prac konserwatorskich wykonanie dokumentacji fotograficznej i opisowej stanu zachowania obiektu przed konserwacją.
2. Usunięcie roślinności porastającej nagrobek oraz jego bezpośrednie otoczenie.
3. Wykonanie odkrywki na powierzchni rzeźby w celu określenia dokładnej budowy technologicznej, oraz sposobu jej oczyszczania.
4. Oczyszczenie rzeźby z wtórnej powłoki olejnej. Proces powinien być poprzedzony wykonaniem prób. Wybrana metoda nie może wpływać negatywnie na stan zachowania powierzchni figury.
5. Analiza stanu zachowania rzeźby w celu określenia odpowiedniego sposobu działania konserwatorskiego.
6. Dezynfekcja materiału skalnego przy użyciu preparatu Preventol (lub innego o podobnym działaniu). Proces należy powtórzyć kilkakrotnie.
7. Oczyszczenie cokołu poprzez umycie gorącą wodą pod odpowiednio dobranym ciśnieniem. Mechaniczne doczyszczenie powierzchni pola inskrypcji z pokrywającą ją szlichty cementowej. W razie konieczności uczytelnienie napisu.
8. Ponowna dezynfekcja obiektu.
9. Wykonanie dokumentacji konserwatorskiej.

DOKUMENTACJA FOTOGRAFICZNA



Fot. 1. Nagrobek Władysława Czerwniewskiego z cmentarza św. Michała w Rydze, na Łotwie. Widok ogólny od frontu. Listopad 2020 r.



Fot. 2. Nagrobek Władysława Czerwniewskiego z cmentarza św. Michała w Rydze, na Łotwie. Widok ogólny od tyłu. Listopad 2020 r.



Fot. 3. Nagrobek Władysława Czerwiewskiego z cmentarza św. Michała w Rydze, na Łotwie. Widok rzeźby od wschodu. Listopad 2020 r.



Fot. 4. Nagrobek Władysława Czerwiewskiego z cmentarza św. Michała w Rydze, na Łotwie. Widok rzeźby od północy. Listopad 2020 r.



Fot. 5. Nagrobek Władysława Czerwiewskiego z cmentarza św. Michała w Rydze, na Łotwie. Widok rzeźby od południa. Listopad 2020 r.



Fot. 6. Nagrobek Władysława Czerwniewskiego z cmentarza św. Michała w Rydze, na Łotwie. Widok rzeźby od zachodu. Listopad 2020 r.



Fot. 7. Nagrobek Władysława Czerwniewskiego z cmentarza św. Michała w Rydze, na Łotwie.
Widoczny słupek ogrodzenia z metalową rurką. Listopad 2020 r.



Fot. 8. Nagrobek Władysława Czerwniewskiego z cmentarza św. Michała w Rydze, na Łotwie.
Widoczne nawarstwienia biologiczne i ślad po utraconym elemencie słupka. Listopad 2020 r.



Fot. 9. Nagrobek Władysława Czerwniewskiego z cmentarza św. Michała w Rydze, na Łotwie. Tablica inskrypcyjna. Listopad 2020 r.